

Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua lainsäädännössä määriteltyyn toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lainsäädännön vaatimuksia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä, että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä	
Ruokaviraston ohje	1889/04.02.00.01/2020/4 (entinen numero 16002)
Esittelijä	Noora Salin
Hyväksyjä	Mikko Turku
Käyttöönotto	1.4.2021

Sisällysluettelo

1	YLEISTÄ.....	4
2	LIHAN ARVOSTELU JA TOIMENPITEET LIHANTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ	4
2.1	Lihantarkastus	4
2.2	Lihan arvostelu	5
2.3	Lihantarkastuksen yhteydessä tehtävät lisätutkimukset	6
2.4	Toimenpiteet lihantarkastuksen yhteydessä	6
3	MÄÄRITELMÄT	8
4	YLEISIÄ OHJEITA KOODIEN KÄYTÖSTÄ	8
4.1	Lihantarkastuskoodit	8
4.2	Ruhojen paikkakoodit.....	9
4.3	Lihantarkastuslöydösten kirjaaminen	9
4.4	Teurastusvirheet	10
5	ELÄINTAUDIT JA HYVINVOINTI	11
5.1	Eläintautiepäily.....	11
5.2	Eläinten hyvinvointi.....	13
5.3	Hännänpurenta	14
5.4	Sikojen sairastuvuuden seuranta	14
6	LIHANTARKASTUSPÄÄTÖS	15
6.1	Lihantarkastuspäätös	15
6.2	Lihantarkastuspäätöksen julkisuus	15
6.3	Lihantarkastustuloksista ilmoittaminen	15
7	LAINSÄÄDÄNTÖ	16
7.1	Uusi EU-lainsäädäntö	16
7.2	Säädökset, joihin ohjeessa viitataan	17
Liite 1	Lihantarkastuslöydösten kirjaamisessa käytettävät koodit.....	19
Liite 2	Ruhojen paikkakoodit.....	58

1 YLEISTÄ

Ruokavirasto antaa tässä ohjeessa virkaeläinlääkäreille ohjeita ja suosituksia punaisen lihan lihantarkastuksen yhteydessä suoritettavasta lihan arvostelusta ja muista toimenpiteistä. Punaisella lihalla tarkoitetaan tässä yhteydessä kotieläiminä pidettävien nauta- ja hevoseläinten, sikojen, lampaiden, vuohien, poron sekä tarhattujen ja luonnonvaraisten riistanisäkkäiden lihaa. Tätä ohjetta ei sovelleta siipikarjan lihantarkastuksessa. Ohjetta voidaan soveltaa *ante-* ja *post mortem* -tarkastuksia suoritettaessa.

EU:n virallista valvontaa koskevaa uudistettua lainsäädäntöä alettiin soveltaa 14.12.2019 ja sen myötä myös kansalliseen lainsäädäntöön on tehty muutoksia 1.1.2020 alkaen. Lisätietoa lainsäädännön muutoksista on luvussa 7.

EU-lainsäädännön uudistuksen myötä kansallisessa elintarvikelainsäädännössä käytetään jatkossa tarkastuseläinlääkäristä termiä virkaeläinlääkäri ja lihantarkastajasta termiä virallinen avustaja.

Tämä ohje korvaa Eviran ohjeen 16002 ”Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä” (7.6.2013).

2 LIHAN ARVOSTELU JA TOIMENPITEET LIHANTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ

2.1 Lihantarkastus

Lihantarkastuksella tarkoitetaan elintarvikeketjua koskevien tietojen ja eläinten tunnistamisen todentamista, eläinten elävänä tarkastusta sekä ruhoille ja muille eläinten osille teurastuksen jälkeen tehtävää tarkastusta ja näiden perusteella tehtävää lihan arvostelua. Lisäksi lihantarkastukseen kuuluu niihin liittyviä tutkimuksia sekä edellä mainituista todentamisista ja tarkastuksista johtuvia toimenpiteitä.

Lihantarkastuksessa on noudatettava erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (*valvonta-asetus*) ja sen nojalla annettujen komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 ja komission delegoidun asetuksen 2019/624 vaatimuksia, sekä lihantarkastuksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 2/2020 (*lihantarkastusasetus*) vaatimuksia.

Elintarvikeketjua koskevista tiedoista säädetään eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 (*eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus*) liitteen II jaksossa III, komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627, komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/624, maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 795/2014 laitosten elintarvikehygieniasta (*laitosasetus*) sekä elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1368/2011 (*alkutuotantoasetus*) liitteen 2 luvussa 1. Lisäksi Ruokavirasto on laatinut ohjeen ”Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta”.

Ruokavirasto on laatinut *ante mortem* -tarkastuksen suorittamisesta ohjeen ”Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta”.

2.2 Lihan arvostelu

Punaisen lihan arvostelusta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 artikloissa 29-34, 40-43, 45 sekä lihantarkastusasetuksessa 2/2020.

Hevoseläinten lihan arvostelusta säädetään lisäksi komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/262 (*hevospassista annettu asetus*) 34 artiklassa.

Luonnonvaraisen riistan lihan arvostelusta Ruokavirasto on laatinut ohjeen ”Luonnonvaraisen riistan lihan käsittely ja lihan toimittaminen myyntiin”.

Trikiinitutkimuksista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1375 (*trikiiniasetus*).

Edellä mainitut säädökset sisältävät joihinkin löydöksiin liittyviä yksityiskohtaisia määräyksiä. Useiden sairauksien tai muutosten osalta tarkkoja tapauskohtaisia määräyksiä ei kuitenkaan voida antaa, koska sairauden tai muutosten laajuus ja vaikutus teuraseläimeen vaihtelee paljon. Sen vuoksi Ruokavirasto antaa tämän ohjeen liitteessä suosituksia lihantarkastuksen yhteydessä tehtävistä tutkimuksista ja lihan arvostelusta myös silloin, kun lihantarkastuksessa epäillään tai todetaan muita kuin asetuksissa mainittuja sairauksia tai muutoksia.

Tässä ohjeessa esitettyjen lihantarkastuslöydösten ohella lihantarkastuksessa voidaan havaita myös muita syitä, jotka johtavat lihan hylkäämiseen tai erityisen käsittelyvaatimuksen asettamiseen.

Liitteessä on lisäksi viittauksia muihin säädöksiin, jotka on otettava huomioon lihan arvostelussa ja sen yhteydessä suoritettavissa toimenpiteissä.

Lihan arvostelu perustuu kokonaiskuvaan, joka muodostuu elintarvikeketjua koskevista tietoista, *ante mortem* -tarkastuksen yhteydessä tehdyistä havainnoista sekä *post mortem* -tarkastuksen yhteydessä tehdyistä löydöksistä tai tauteihin viittaavista havainnoista sekä mahdollisten lisätutkimusten tuloksista. Edellä mainitun estämättä liha voidaan hylätä jo elintarvikeketjutietojen ja/tai *ante mortem* -tarkastuksen perusteella.

Lihantarkastuksessa liha hyväksytään ihmisravinnoksi kelpaavaksi tai se hylätään. Virkaeläinlääkäriin on määrättävä hyväksytyn lihan käsittelylle erityisehtoja tietyissä tapauksissa, jotka on määritelty lihantarkastusasetuksen 2/2020 13 §:ssä. Lisäksi virkaeläinlääkäri voi asettaa hyväksytyille lihalle erityisen käsittelyvaatimuksen (kuuminus tai pakastus) muulloinkin, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi elintarviketurvallisuuden takaamiseksi. Virkaeläinlääkäri valvoo erityiskäsittelyn toteuttamista, jonka jälkeen liha voidaan saattaa markkinoille normaalisti. Jos erityiskäsittelyä ei toteuteta, ruho hylätään elimineen.

2.3 Lihantarkastuksen yhteydessä tehtävät lisätutkimukset

Bakteriologisista tutkimuksista, tutkimuksista mikrobilääkeaineiden varalta, keittokoosteesta ja lihan pH:n mittaamisesta säädetään lihantarkastusasetuksen 2/2020 10 §:ssä. Laboratoriokokeita koskevista erityisvaatimuksista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 III osaston II luvun jaksossa 4 (Erityisiä vaaroja ja laboratoriokokeita koskeva virallinen valvonta). Lisäksi bakteriologisesta tutkimuksesta ja tutkimuksesta mikrobilääkeaineiden varalta säädetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä 1/EEO/2000 ja asetuksessa 21/EEO/2001.

Näytteenotto-ohjeita ja lähetteitä on saatavissa Ruokaviraston kotisivuilta (www.ruokavirasto.fi > [Laboratoriopalvelut](#)) tai pyynnöstä Ruokaviraston laboratoriosta. Edellä lueteltuja tutkimuksia ei tarvitse tehdä, jos liha hylätään jo patologisanatomisten muutosten tai muiden löydösten perusteella.

2.4 Toimenpiteet lihantarkastuksen yhteydessä

Virkaeläinlääkäriin tulee valvoa *ante mortem* -tarkastuksen yhteydessä eläinten tunnistamiseen ja nautaeläinten rekisterikyselyihin liittyvää toimintaa. Ruokavirasto on laatinut nautaeläinten merkinnöistä ohjeen ”Nautaeläinten merkinnät ja rekisterikysely sekä niiden viranomaisvalvonta teurastamoissa ja pienteurastamoissa”.

Epäiltäessä tai todettaessa eläintautilain 441/2013 nojalla vastustettavaksi eläintaudiksi määrättyä eläintautia tai muuta ilmoitettavaa eläintautia, siitä on ilmoitettava maa- ja metsätalousministeriön erikseen määräämällä tavalla (MMMn 1010/2013 eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta).

Epäiltäessä välittömästi ilmoitettavia eläintauteja, virkaeläinlääkäriin tulee ottaa yhteyttä sen aluehallintoviraston läänineläinlääkäriin, jonka toimialueella teurastamo sijaitsee. Lisäksi on noudatettava kyseisen taudin vastustamisesta erikseen annettuja määräyksiä. Lisää tietoa eläintaudeista on tämän ohjeen luvussa 5.1.

Virkaeläinlääkäriin tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos hän epäilee tai toteaa, että eläinsuojelulakia (247/1996), lakia eläinten kuljetuksesta (1429/2006), neuvoston asetusta (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana, neuvoston asetusta (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä, lakia eläinten lääkitsemisestä (387/2014) tai lakia eläintunnistussjärjestelmästä (238/2010) taikka niiden nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä on rikottu.

Sioilla esiintyvien sairauksien seuraamisesta, sairastuvuustietojen kirjaamisesta ja tietojen ilmoittamisesta säädetään sikojen sairauksien seurannasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 6/EEO/2012.

Virkaeläinlääkäriin luvalla *post mortem* -tarkastuksessa hyväksytyt sian ruhot voidaan merkitä terveysmerkillä ja toimittaa leikattavaksi ennen kuin triikiinitutkimuksen tulos on valmistunut. Ruokaviraston on laatinut sianruhojen terveysmerkinnästä ohjeen ”Sianruhojen terveysmerkintä, paloittelu ja leikkaaminen ennen kuin triikiinitutkimuksen tulos on valmis”.

Lihantarkastuksessa hylätyn lihan käsittelystä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveysturvallisuudesta (*sivutuoteasetus*), komission asetuksessa (EU) N:o 142/2011 (*sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus*), laissa eläimistä saatavista sivutuotteista 517/2015 (*sivutuotelaki*), maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 783/2015 eläimistä saatavista sivutuotteista, maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1193/2011 eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä, sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1192/2011 eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä. Lisätietoa eläimistä saatavista sivutuotteista löytyy Ruokaviraston kotisivuilta (www.ruokavirasto.fi > [Yritykset > Eläinlääkäri > Eläimistä saatavat sivutuotteet](#)).

3 MÄÄRITELMÄT

Lihantarkastukseen liittyviä termejä on määritelty asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I. Edellä mainitussa liitteessä annetut määritelmät huomioon ottaen tässä ohjeessa tarkoitetaan:

- 1) *lihalla*: eläimen syötäväksi soveltuvia osia veri mukaan lukien
- 2) *ruholla*: eläimen ruhoa teurastuksen jälkeen
- 3) *muilla eläimen osilla*: muuta kuin ruhosta saatavaa lihaa, mukaan lukien elimet ja veri
- 4) *elimillä*: rinta-, vatsa- ja lantio-ontelon elimiä sekä henki- ja ruokatorvea ja kieltä (vastaa asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I määriteltyä käsitettä *sisäelimet*)

Käsitteellä *yleistila* tarkoitetaan liitteessä eläimen kliinistä ja patologisanatomista tilaa.

4 YLEISIÄ OHJEITA KOODIEN KÄYTÖSTÄ

4.1 Lihantarkastuskoodit

Lihantarkastus on viranomaistoimintaa, jonka tulee olla yhtenäistä ja luotettavaa. Siksi on oleellista, että lihan arvostelu on mahdollisimman yhdenmukaista eri teurastamoissa. Liitteenä olevien lihantarkastuskoodien avulla pyritään ohjaamaan lihantarkastuslöydösten kirjaamista siten, että löydösten kirjaamisen yhteneväisyyttä eri teurastamoissa voidaan lisätä. Yhtenäisillä koodeilla ja lihantarkastustermeillä tulosten vertailtavuus paranee ja perusteltujen johtopäätösten tekeminen lihantarkastuksen tuloksista saadaan mahdolliseksi.

Lihantarkastuslöydös kirjataan löydökseen sopivalla koodilla. Liitteenä olevassa koodiohjeessa on lihantarkastuslöydöksille kaksinumeroiset pääkoodit. Teurastamossa voi olla tarve joidenkin seurattavien löydösten vuoksi antaa erillisiä ja tarkempia koodinumeroita (lisäkoodit). Lisäkoodeina suositellaan käytettäväksi kolminumeroisia koodeja, jotka on johdettu kyseisen lihantarkastuslöydöksen pääkoodista. Koodiohjeessa on annettu joillekin pääkoodeille valmiiksi lisäkoodeja. Esimerkiksi keuhkotulehdus (33) voidaan tarvittaessa kirjata myös tarkemmalla lisäkoodilla paiseinen keuhkotulehdus (335) tai nivelmuutos (53) lisäkoodilla nivelrikko (531). Tarkempien lisäkoodien käyttö voi olla tarpeellista esimerkiksi eläinten kasvattajalle. Lisäkoodien

lisäksi virkaeläinlääkäri voi kirjata tarkentavia tietoja lihantarkastuslöydöksistä myös omaan lihantarkastuskirjanpitoon.

Tieto teurastamon käyttämistä liitteenä olevan koodiohjeen ulkopuolisista lisäkoodeista pyydetään lähettämään tiedoksi Ruokaviraston lihantarkastusyksikölle osoitteeseen lita@ruokavirasto.fi. Käyttöön otetuista ylimääräistä koodeista pidetään listaa Pikantissa.

Kolminumeroisilla lisäkoodeilla kirjatut löydökset ilmoitetaan lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä kyseisen löydöksen pääkoodin mukaisena löydöksenä.

4.2 Ruhojen paikkakoodit

Löydösten lisäksi lihantarkastuspäätöksessä ilmoitetaan se ruhonosa, missä löydös sijaitsee. Perustuen teurastamoiden luetteloihin ruhon kohtaa ilmaisevista koodeista, on Ruokaviraston laatinut tämän ohjeen liitteenä 2 olevan luettelon paikkakoodeista.

4.3 Lihantarkastuslöydösten kirjaaminen

Lihantarkastuslöydös kirjataan aina, kun se todetaan lihantarkastusmuutokseksi, riippumatta muutoksen koosta tai vaikka osapoistoa ei tehtäisi. Poikkeuksena tästä on keuhkotulehdus ja keuhkokalvontulehdus, joille on annettu tarkka kokoraja, jonka ylittyessä muutos kirjataan. Kyseisen rajan alittavia muutoksia ei kirjata.

Jos ruhosta poistettava osa on ≥ 500 g, poisto on merkittävä osapoistona ja lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä ruho kirjataan osittain hylättyihin ruhoihin. Jos ruhopaino on arvioituna alle 50 kg, voidaan osapoisto ruhosta merkitä kuukausiyhdistelmään osittain hylättyinä ruhona, vaikka poistettava osa olisi alle 500 g.

Poikkeuksena osahylkäysten merkinnöistä on maksahylkäys. Jos maksa voidaan puhdistaa 2-5 viillolla, se voidaan hyväksyä lihantarkastuksessa kokonaisuudessaan, eikä 2-5 viillolla tehtyjä osapoistoja merkitä lihantarkastuslöydöksiin. Jos poistettava osuus on yli 1/3 maksan koosta, koko maksa hylätään. Tässä tapauksessa merkitään lihantarkastuslöydös ja maksa hylätään.

Jos ruhossa tai elimissä on useita erilaisia löydöksiä, ne kirjataan erikseen ja otetaan huomioon ruhon kokonaisarvostelussa. Lihantarkastuslöydös on peruste ruhon osatai kokohylkäykselle ja perustelun on oltava johdonmukainen. Löydökset olisi hyvä merkitä tärkeysjärjestyksessä lihantarkastuspäätökseen tai muuten

hylkäysperusteluihin. Vähintäänkin on syytä varmistua siitä, että tuottaja saa riittävät perusteet mahdollisesti tehdyille toimenpiteille.

Yleisinfektio merkitään aina erikseen ja sen lisäksi muut löydökset. Esimerkkinä yleisinfektio (21) ja paise/paiseita (31) tai yleisinfektio (21) ja ruhje (56 akuutti, 57 krooninen). Yleisinfektion ohella muita löydöksiä, jotka ovat yksinään vahva peruste hylkäämiselle lihantarkastuksessa ovat muun muassa leukoosi- tai eläintautiepäily.

Lihantarkastusasetuksen 2/2020 13 §:ssä säädetään hyväksytyyn lihan erityisistä käsittelyvaatimuksista ja 14 §:ssä erityisesti käsiteltäväksi määrätyn lihan merkintävaatimuksista. Lihantarkastusasetuksen mukaan liha on määrättävä erityisesti käsiteltäväksi salmonellalöydöksen perusteella. Ruokavirasto suosittelee lihan erityiskäsittelyä myös ruhon pintanäytteestä todetun EHEC-bakteerin perusteella. Virkaeläinlääkärillä on mahdollisuus ohjata ruho ja/tai elimet erityiskäsittelyyn (kuumennus tai pakastus) myös aina, kun se on tarpeen elintarviketurvallisuuden ja kuluttajien suojaamisen takaamiseksi.

Jos koko ruho elimineen hylätään, on silloin hylättävä myös eläimen veri ja käsiteltävä se sivutuotelainsäädännön mukaisesti. Jos verta ei kerätä ruhokohtaisesti, koko verierä on hylättävä.

Lihantarkastusasetuksen 2/2020 9 §:n mukaisesti lihantarkastuksessa on hylättävä aina hevoseläinten maksa ja munuaiset, yli neljävuotiaiden nautojen munuaiset, yli vuoden ikäisten luonnonvaraisten hirvieläinten maksa ja munuaiset ja luonnonvaraisten jäniseläinten munuaiset. Edellä mainitut maksahylkäykset kirjataan lihantarkastuksessa koodilla muu syy, maksa (47).

4.4 Teurastusvirheet

Teurastusvirheitä ei merkitä lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä osahylkäysten tai kokohylkäysten määrään. Teurastusvirheitä ovat esimerkiksi suolistusvirheet, lattialle pudonneet ruhot, karvaisiksi jääneet ruhot, pahat halkaisuvirheet ja ratarasvan likaamat ruhot. Virkaeläinlääkäri ratkaisee tarvittaessa, onko hylkäyksen taustalla teurastusvirhe vai eläimestä johtuva syy.

5 ELÄINTAUDIT JA HYVINVOINTI

5.1 Eläintautiepäily

Eläintautiepäilyille on käytettävissä yksi koodi (14), jota käytetään sekä *ante mortem*-että *post mortem* -tarkastuksen yhteydessä. Eläimet, joihin kohdistuu eläintautia koskeva epäily, voidaan hylätä kokonaan elimineen kliinisten oireiden ja/tai makroskooppisten lihantarkastuslöydösten aiheuttaman epäilyn perusteella, jos laboratoriotutkimusten valmistumisessa kestää kohtuuttoman pitkä aika. Diagnoosi varmistetaan jälkikäteen laboratoriotutkimuksella. Esimerkiksi naudan leukoosi voi olla tällainen tapaus, jossa eläintautiepäily voidaan varmistaa/poissulkea jälkikäteen. Jos ruho ja elimet jätetään odottamaan laboratoriotutkimusten varmistumista, on niiden säilyttäminen järjestettävä siten, että muiden, elintarviketarkoitukseen säilytettävien ruhojen ja elinten hygienia ei vaarannu.

Eläintautilain 441/2013 5 §:n mukaan eläintaudit jaetaan vastustettaviin eläintauteihin, ilmoitettaviin eläintauteihin sekä muihin eläintauteihin. VS-lyhenne ohjeistossa tarkoittaa, että tauti on ollut Ruokaviraston valvontasuunnitelmassa. Tutkimuksia tehdään mm. eläintautivapauden ylläpitämiseksi tai tietyn eläintautistatuksen perusteluksi. Perusteet eläintautien luokittelusta ja torjunnasta on määritelty asetuksessa (EU) 2016/429 (*eläinterveys säännöstö*).

Vastustettavat eläintaudit jaetaan edelleen kolmeen luokkaan: **helposti leviävät, vaaralliset ja valvottavat eläintaudit**. Vastustettavat eläintaudit on lueteltu maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 843/2013 vastustettavista eläintaudeista ja niiden luokittelusta (asetus huomioitava muutoksineen).

Helposti leviäväksi eläintaudiksi luokitellaan eläintauti, joka merkittävästi vaikeuttaa kotieläintuotannon toimintaedellytyksiä, merkittävästi vahingoittaa luonnonvaraisia eläinkantoja, merkittävästi estää tai haittaa eläinten tai tuotteiden vientiä tai kaupaa tai voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairauden ja lisäksi leviää erityisen helposti.

- Helposti leviäviä eläintauteja ovat esimerkiksi:
  - Klassinen sikarutto VS
  - Afrikkalainen sikarutto VS

Vaaralliset eläintaudit vaikeuttavat merkittävästi kotieläintuotannon toimintaedellytyksiä, vahingoittavat luonnonvaraisia eläinkantoja, estävät tai haittaavat eläinten tai tuotteiden vientiä ja kaupaa taikka voivat tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairauden.

- Vaarallisia eläintauteja ovat esimerkiksi:
  - Luomistauti eli bruselloosi (*Brucella abortus*, *Brucella melitensis*, *Brucella ovis*, *Brucella suis*) VS
  - TSE-sairaudet (BSE, scrapie) VS
  - Naudan tarttuva leukoosi VS
  - *Mycobacterium tuberculosis complex* -ryhmän tartunnat (nautatuberkuloosi) sorkkaeläimissä VS

Valvottavaksi eläintaudiksi luokitellaan eläintauti, joka aiheuttaa sellaista taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, vahinkoa luonnonvaraisille eläinkannoille, vaaraa ihmisten terveydelle tai vahinkoa eläinten tai tavaroiden viennille ja kaupalle, että sen lakisääteinen vastustaminen on perusteltua.

- Valvottavia eläintauteja ovat esimerkiksi:
  - PRRS-tauti sioilla (VS)
  - BVD-tauti nautaeläimissä (VS)

Ilmoitettavat eläintaudit on lueteltu maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1010/2013 eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta (asetus huomioitava muutoksineen).

- Ilmoitettavat eläintaudit on mm. eläinryhmittäin lueteltu asetuksen 1 luvussa, §1–10. Eläintautiluetteloiden muutokset selviävät asetuksen muutoksista.
- Ilmoitettavia eläintauteja ovat esimerkiksi:
  - CEM-tauti (*Contagious equine metritis*); VS
  - PED (*porcine epidemic diarrhoea*); VS

Valvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa vastustettavista, ilmoitettavista tai uusista vakavista eläintaudeista on säädetty eläintautilain 441/2013 luvussa 3 (§ 15-16). Eläintautilain 6 §:n mukaisesti valvontaviranomaisella tarkoitetaan Elintarviketurvallisuusvirastoa (nykyisin Ruokavirasto), aluehallintovirastoa ja kunnaneläinlääkäriä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1010/2013 eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta 11 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri on tehtävä aluehallintovirastolle eläintautilain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus helposti leviävästä, vaarallisesta tai uudesta vakavasta eläintaudista **viipymättä**.

Eläintautilain ilmoitusvelvollisuudet koskevat myös teurastamossa työskentelevää virkaeläinlääkäriä, jonka on tehtävä ilmoitus aluehallintovirastoon eläintaudista heti epäilyn perusteella, jos mahdollista, ja viimeistään heti laboratoriodiagnoosin

perusteella. Ilmoitusvelvollisuus on mainittu myös asetuksen (EU) 2019/627 39 §:n kohdassa 4.

Eläintautilain 441/2013 84 §:n mukaisesti Ruokavirasto suorittaa valvomiensa teuras-tamoiden osalta kaikki ne tehtävät, jotka muutoin kuuluisivat kunnaneläinlääkärille.

Ilmoitus tautiepäilystä tehdään aina teurastamon sijainnin mukaisesti teurastamon oman aluehallintoviraston läänineläinlääkärille.

Liitteenä olevassa koodiohjeessa mahdollisesti kyseessä oleviin kohtiin on merkitty: **huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.**

5.2 Eläinten hyvinvointi

Eläinsuojelulain (247/1996) 41 § 2 momentin mukaan, jos tarkastuseläinlääkäri (*vir-kaeläinlääkäri*) epäilee, että eläinsuojelulakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläin-tenpitoyksikössä, hänen on ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toi-mialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Eläinsuojelulain mukainen ilmoitusvelvolli-suus on nostettu liitteenä olevassa koodiohjeessa erikseen esille tiettyjen lihantar-kastuslöydösten kohdalla. Koodiohjeessa näihin kohtiin on merkitty: **huomioi eläin-suojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.**

Virkaeläinlääkärin tulee aina arvioida, voiko lihantarkastuslöydöksen taustalla olla eläinsuojelulainsäädännön rikkominen teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyski-kössä. Eläinten hyvinvointiin liittyville ongelmille on oma koodi (koodi 80), joka on muiden lihantarkastuslöydöksen ohella käytettävä **lisätietokoodi**. Lisätietokoodin tarkoituksena on tuoda näkyvämmiin esiin eläinten hyvinvointiongelmia. Varsinaisesti ruhon hylkyperusteena hyvinvointikoodi ei yksinään ole riittävä.

Jos virkaeläinlääkäri toteaa eläimen kuljetuskunnottomuuden tai muun syyn perus-teella, että lakia eläinten kuljetuksesta (1429/2006) tai eläinkuljetusasetusta ((EY) N:o 1/2005¹) ei ole noudatettu, tekee virkaeläinlääkäri eläinten kuljetuksesta ane-tun lain 37 §:n 2 momentin mukaisesti eläinkuljetusasetuksen 23 tai 26 artiklan mu-kaisen päätöksen eläinten kuljettajalle ja eläinkuljettajaluvan haltijalle sekä toimittaa päätöksen tiedoksi siihen aluehallintovirastoon, joka on myöntänyt eläinkuljettajalu-van tai kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistuksen.

---

¹ NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1/2005, eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta

Eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön ohella virkaeläinlääkärin on otettava aina huomioon elintarvikelainsäädäntöön liittyvät ilmoitusvelvollisuudet. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 artiklassa 44 on määryksiä toimenpiteistä tapauksissa, joissa eläinten hyvinvointia koskevia vaatimuksia ei ole noudatettu. Näiden mukaan virkaeläinlääkärin on ilmoitettava hyvinvointia koskevista ongelmista muille toimivaltaisille viranomaisille (artikla 44, kohta 3). Virallisen avustajan on ilmoitettava hyvinvointia koskevista ongelmista välittömästi virkaeläinlääkärille (artikla 44, kohta 5).

5.3 Hännänpurenta

Sikojen hännänpurentakoodeja käytetään, kun hännässä havaitaan akuuttiin tai pitkälle edenneeseen hännänpurentaan (koodi 81) tai lievään hännänpurentaan (koodi 82) viittaavia vaurioita. Akuutissa tai pitkälle edenneessä hännänpurennassa hännässä on akuutteja (parantumattomia) haavoja ja häntä voi olla lyhentynyt ja/tai paksuuntunut. Lievässä hännänpurennassa hännän ihossa on lieviä vaurioita/ruhjeita, häntä voi olla lyhentynyt, mutta se ei ole paksuuntunut.

Hännänpurennasta on erotettava teurastusprosessissa vaurioituneet hännät.

5.4 Sikojen sairastuvuuden seuranta

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 6/EEO/2012 sikojen sairastuvuuden seurannasta 2 § edellyttää, että virkaeläinlääkäri seuraa lihantarkastuksen yhteydessä tuottajakohtaisesti lihasikojen sydänpussintulehduksen, keuhkokalvontulehduksen, keuhkotulehduksen, suolinkaisvaurioiden, niveltulehduksen, märkäpesäkkeiden ja hännänpurennan esiintymistä. Emakoilla on seurattava lapahaavaumien esiintymistä. Nämä sairastuvuustiedot on asetuksen 6 §:n mukaisesti ilmoitettava Ruokavirastoon lihantarkastuksen kuukausi- ja vuosiyhteenvedoissa. Sairastuvuustiedot on ilmoitettava, vaikka ne eivät vaikuttaisi lihantarkastuspäätökseen. Liitteenä olevassa koodiohjeessa kyseessä oleviin koodien nimiin on merkitty: **kuukausiyhdistelmä (sika)**.

Lisäksi asetuksen 5§ edellyttää, että virkaeläinlääkäri ilmoittaa aluehallintovirastolle tietyistä sikojen ja emakoiden sairastuvuuksista ja muutoksista **välittömästi** (hoitamattomat emakoiden lapahaavaumat ja lihasikojen vakavat hännänpurennat) tai **puolivuosittain** (lihasikojen niveltulehdukset, märkäpesäkkeet tai hännänpurenta, joita esiintyy enemmän kuin kaksi kertaa teurastamon keskiarvo). Koodiohjeessa kyseessä olevien koodien kohtiin ”Muut huomioitavat asiat” on merkitty: **huomioi sikojen sairastuvuutta koskeva ilmoitusvelvollisuus 6/EEO/2012**.

6 LIHANTARKASTUSPÄÄTÖS

6.1 Lihantarkastuspäätös

Lihantarkastuksesta annetaan pyynnöstä elintarvikelain 23/2006 43 §:n mukainen kirjallinen päätös. Lihantarkastuspäätös annetaan asianosaiselle, joka on teurastetun eläimen omistaja tai haltija. Käytännössä eläinten haltija on usein teurastamotoimija, mutta omistaja voi olla teurastamotoimija tai alkutuotannon toimija. Lihantarkastuspäätöksen sisällöstä säädetään lihentarkastusasetuksen 2/2020 15 §:ssä. Ruokavirasto on lisäksi laatinut ohjeen ”Lihantarkastuspäätös” lihentarkastuspäätöksen laatimisesta.

6.2 Lihantarkastuspäätöksen julkisuus

Viranomaisen asiakirjat, kuten lihentarkastuspäätökset, ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei niiden julkisuutta ole lailla erikseen rajoitettu. Rajoituksia voi tulla esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 621/1999 (*julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla. Rajoituksia lihentarkastuspäätöksen tietojen luovuttamiseen voi tulla lisäksi henkilötietojen suojaa koskevasta lainsäädännöstä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*), tietosuojalaki 1050/2018).

Tiedonluovutuskysymyksissä noudatetaan Ruokavirastossa yhtenäistä linjaa siitä, mitä ja miten tietoa luovutetaan. Tiedonluovutuspyynnöt käsitellään Ruokavirastossa keskitetysti ennen tietojen luovuttamista. Tämän vuoksi teurastamoiden virkaeläinlääkäreiden tulee lähettää tiedonluovutusta koskevat kysymykset Ruokaviraston viralliseen ja keskitettyyn tiedonluovutuspostilaatikkoon (tiedonluovutus@ruokavirasto.fi) ennen tiedon antamista.

Tiedonluovutusta koskeva ohjeistus koskee kaikkea lihentarkastustietojen luovuttamista silloin, kun tietoa pyytää muu kuin lihentarkastuksen kohteena olleen eläimen omistaja tai haltija tai asiaan liittyvä viranomaistaho.

6.3 Lihentarkastustuloksista ilmoittaminen

Lihentarkastuksen suorittamisesta (elintarvikeketjutietojen tarkastaminen, *ante mortem* -tarkastus, *post mortem* -tarkastus, erityisiä vaaroja ja laboratoriokoikeita

koskeva valvonta, eläinten hyvinvointia koskeva valvonta) säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 artikloissa 10-38. Asetuksen (EU) 2019/627 artiklassa 39 säädetään lihantarkastuksen tulosten ilmoittamista koskevista toimenpiteistä. Yleisesti virallisesta valvonnasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 (*valvonta-asetus*).

Epäiltäessä helposti leviävää, vaarallista tai ilmoitettavaa tartuntatautiä tai muuta asetuksen (EU) 2016/429, liitteessä II listattua eläintautia on virkaeläinlääkärin ilmoitettava tästä aluehallintovirastolle. Virkaeläinlääkärin on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ja varotoimet estääkseen taudinaiheuttajan mahdollisen leviämisen.

7 LAINSÄÄDÄNTÖ

7.1 Uusi EU-lainsäädäntö

EU:n virallista valvontaa koskevaa uudistettua lainsäädäntöä alettiin soveltaa 14.12.2019 ja sen myötä myös kansallinen lainsäädäntö muuttui ja tarkentui 1.1.2020 alkaen. Alla on listattu uuden lainsäädännön myötä voimaan astuneet oleelliset muutokset vanhaan lainsäädäntöön verrattuna.

Oleelliset muutokset uuden lainsäädännön myötä:

- *Ante mortem* -tarkastus voidaan tehdä alkuperätilalla kaikille eläinlajeille, kun eläimet kuljetetaan teurastamolle elävinä. Tarkastus on voimassa 3 päivää. Tarhatulle riistalle tarkastus on tietyin ehdoin voimassa 28 päivää.
- Pienteurastamoille ei ole enää säädetty tiettyä enimmäisteurastusmäärää. Enimmäisteurastusmäärä on asetettu ainoastaan sellaisille pienteurastamoille ja pienille riistan käsittelylaitoksille, joissa hyödynnetään *post mortem* -tarkastuksessa sallittuja poikkeuksia.
- *Post mortem* -tarkastuksessa sallittuja poikkeuksia ovat
  - *post mortem* -tarkastuksen lykkääminen 24 tunnilla
  - virallisen avustaja suorittama *post mortem* -tarkastus virkaeläinlääkärin vastuulla
- *Post mortem* -tarkastuksen kohdalla on tarkennettu, että ulkopinnan tarkastus käsittää myös ruumiinontelon ja elimet (myös siipikarjalla).
- Pätevyysvaatimukset lihantarkastushenkilökunnalle tarkentuneet

- Puoliruhoksi halkaisemisen ikäraajat ovat muuttuneet (naudalla yli 8 kuukautta, sialla yli 5 viikkoa)
- Virkaeläinlääkäri voi sallia pienteurastamoissa ja pienissä riistan käsittelylaitoksissa (käsitellään alle 1 000 ruhoa vuodessa) täysikasvuisten nautojen, hevosien ja suurriistan ruhojen leikkaamisen neljännesruhoiksi ennen *post mortem* -tarkastusta
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/627 antaa tarkat ohjeet *post mortem* -tarkastukselle, myös määritelmä nuoresta naudasta muuttunut hie-man
- Eläinlääketieteen opiskelijat voivat työskennellä teurastamoa valvovan virkaeläinlääkäriin sijaisena sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä laillistettu eläinlääkäri (eläinlääkäriin ammatin harjoittamisesta annetun lain 29/2000 muutos 1112/2019, 7 §)
- Lihantarkastuspäätös annetaan pyynnöstä kirjallisena

7.2 Säädökset, joihin ohjeessa viitataan

Säädökset on huomioitava muutoksineen.

EU-lainsäädäntö

(EU) 2017/625 (valvonta-asetus)

(EU) 2019/624 (komission delegoitu asetus)

(EU) 2019/627 (komission täytäntöönpanoasetus)

Lihantarkastus ja laitosten valvonta

(EY) N:o 853/2004 (eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus, liite II jakso III)

(EU) 2015/1375 (trikiiniasetus)

23/2006 (elintarvikelaki), muutos 1397/2019

MMM 2/2020 (lihantarkastusasetus)

MMM 795/2014 (laitosasetus), muutos 38/2020 ja sen oikaisu 3.2.2020

MMM 1368/2011 (alkutuotantoasetus liite 2, luku 1), muutos 47/2020

MMM 6/EEO/2012 (sikojen sairastuvuuden seuranta lihantarkastuksen yhteydessä) päätös 1/EEO/2000 (bakteriologinen tutkimus lihantarkastuksessa)

päätös 21/EEO/2001 (mikrobilääkkeiden osoittaminen lihantarkastuksessa)

29/2000 (laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta), muutos 1112/2019

Eläinten tunnistaminen

238/2010 (laki eläintunnistusjärjestelmästä)
MMMa 222/2017 (hevoseläinten tunnistaminen)

Eläintaudit

387/2014 (laki eläinten lääkitsemisestä)
441/2013 (eläintautilaki)
MMMa 1010/2013 (eläintautien ilmoittaminen ja mikrobikantojen toimittaminen)

Eläinsuojelu

(EY) N:o 1/2005 (asetus eläinten suojelusta kuljetuksen aikana)
(EY) N:o 1099/2009 (lopetusasetus)

247/1996 (eläinsuojelulaki)
1429/2006 (laki eläinten kuljetuksesta)

Sivutuotteet

(EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus)
(EU) N:o 142/2011 (sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus)

517/2015 (sivutuotelaki)
MMMa 783/2015 (asetus eläimistä saatavista sivutuotteista)
MMMa 1192/2011 (asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä)
MMMa 1193/2011 (asetus eräitä sivutuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä)

Liite 1 Lihantarkastuslöydösten kirjaamisessa käytettävät koodit

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä ilmoitettavat tiedot ja löydökset on merkitty ” <i>kuukausiyhdistelmä</i> ” -merkinnällä		Löydösten lisäksi lihan tarkastuspäätöksessä ilmoitetaan se ruhonosa, missä löydös sijaitsee. Lista ruhojen paikkakoodeista on liitteessä 2			
Hyväksytty	00	Liha on hyväksytty ihmisravinnoksi kelpaavaksi.			
ANTE MORTEM -TARKASTUS					
Elintarvikeketjua koskevat tiedot	10	Koodia käytetään seuraavissa tapauksissa: 1) Eläin on tuotu teurastamoon eläinten terveyteen tai kansanterveyteen liittyvien rajoitusten vastaisesti. 2) Elintarvikeketjutietojen perusteella eläin on tuotu teurastamoon lääkkeen varoajan aikana (ei koske hätäteurastettuja eläimiä, ks. koodi 25) tai eläimiä on hoidettu kielletyillä aineilla.	Eläin hylätään elävänä, jos todetaan puutteelliset esitiedot tai esitietojen perusteella eläintä ei voi hyväksyä teurastettavaksi elintarvikekäyttöön.	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus. Tunnistusmerkinnän puuttumisesta tai sen lainvastaisuudesta ilmoitetaan aina aluehallintovirastoon. Tarkastuseläinlääkärin on ilmoitettava puutteellisesti merkityistä tai rekisteröidyistä eläimistä viipymättä aluehallintovirastolle (MMM 2/2020, 7 §)	(EU) 2019/627, artikkelat 40, 41 ja 42 1) (EU) 2019/627, artikla 41, kohta 1 a 2) (EU) 2019/627, artikla 41, kohta 1 b 3) (EU) 2019/627, artikla 43, kohta 1 MMM 2/2020, 7 §

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		<p>3) Rekisterikyselyä ei tehdä tai rekisteröinti ei täytä lainsäädännön vaatimuksia. Hevoseläimen tunnistusasiakirja puuttuu tai on puutteellinen. Tehdyn rekisterikyselyn mukaan eläimestä saatava liha on poistettava elintarvikeketjusta. Hevoseläimen passissa on teurastuskielto-merkintä.</p> <p>Eläimen tunnistusmerkintä puuttuu tai ei täytä lainsäädännön vaatimuksia, tai tunnistusmerkintää, mikrosirua, ei löydetä.</p> <p>4) Asiaankuuluvia tietoja elintarvikeketjusta ei ole saatavilla viimeistään 24 tunnin kuluttua eläimen saapumisesta teurastamoon.</p>			<p>4) (EU) 2019/627, artikla 40, kohta 3 Elintarvikeketjua koskevat säädökset, ks. MMMa 1368/2011 ja (EY) N:o 853/2004</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Erittäin likainen eläin <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	11	<p>Koodilla merkitään:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lantapanssarit ja erittäin likaiset LK 3 eläimet, jotka hylätään <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa tai viimeistään linjalla - LK 2 eläimet, joista tehdään ilmoitus AVlin <p><i>Post mortem</i> -tarkastuksessa havaittu ruhon likaantuminen merkitään koodilla 30 "likaantuminen".</p>	<p>Naudat:</p> <p>LK 2: huomioidaan teurastuksessa erityistoimenpitein, jolloin voidaan hyväksyä lihantarkastuksessa.</p> <p>LK 3: hylätään <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa tai viimeistään linjalla.</p> <p>Lisäksi:</p> <p>LK 2 eläimen villa tai karvat voidaan ajaa erityistoimenpiteenä ja LK 3 eläimen teurastuksen ehtona on eläimen villan tai karvan ajaminen.</p>	<p>Ks. Ruokaviraston ohje "Nautojen puhtauden valvonta teurastamossa":</p> <ul style="list-style-type: none"> - LK 2: eläinsuojeluilmoitus AVlin, jos epäillään, että eläimen alkuperätilan olosuhteet saattavat olla eläinsuojelulainsäädännön vastaiset - LK 3: likaiset, hylätyt – aina eläinsuojeluilmoitus AVlin <p>Sikojen osalta arvioidaan eläimen hyvinvoinnin taso ja tarvittaessa puututaan tilatasolla sikojen likaisuuteen.</p> <p>Kuukausiyhdistelmään ilmoitetaan erittäin likaisina ne eläimet luokista 2 ja 3, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus AVlin.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 43, kohta 2</p> <p>EU 2019/627, artikla 11, kohta 4</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
<p>Ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta kuollut/lopetettu</p> <p>Lisäkoodit: - kuollut/lopetettu kuljetuksessa 121 - kuollut/lopetettu navetassa 122</p> <p><i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, sika, lammas, vuohi, hevonen)</i></p>	12	<p>Koodilla kirjataan ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta kuljetuksessa ja teurastamon navetassa kuolleet ja lopetetut eläimet.</p>	<p>Kuljetuksessa kuolleen eläimen ja kuljetuksen yhteydessä lopetetun eläimen raadonavauspöytäkirjaan tai vastaavaan päätökseen todetaan, että liha on ihmisravinnoksi kelpaamatonta, lisäksi ilmoitetaan mahdollinen kuolinsyy sekä kuljetuksen tiedot.</p> <p>Kaikille teurastamossa itsestään kuolleille eläimille on tehtävä raadonavaus, jonka tulos kirjataan.</p> <p>Lihantarkastuspäätöstä ei tehdä, jos eläintä ei ole vastaanotettu teurastamoon tai <i>ante mortem</i> -tarkastusta ei ole tehty.</p> <p>Katso myös Ruokaviraston ekstranet Pikantista eri eläinlajien kuljetuskuntoisuusohjeet (Eläimet > Eläinten hyvinvointi > Ohjeet ja tulkinnat > Eläinten kuljetus).</p>	<p>Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.</p> <p>Merkitykselliset tiedot, kuten raadonavauspöytäkirja tai vastaava tieto on toimitettava eläimen omistajalle.</p> <p>Raadonavauspöytäkirjojen perustella ilmoitetaan lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmään ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta kuolleet ja lopetetut eläimet.</p> <p>Ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta kuolleet tai lopetetut eläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 mukaisesti (katso Ruokaviraston ohje ”Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittely ja valvonta elintarvikealan laitoksissa”).</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta c</p> <p>MMMa 2/2020, 5 §: Virkaeläinlääkäriin on tehtävä raadonavaus kaikille teurastamoon kuljetuksen aikana tai teurastamossa itsestään kuolleille eläimille. Lisäksi virkaeläinlääkäriin on tehtävä raadonavaus eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä lopetetuille eläimille, jos niissä epäillään eläimestä ihmiseen tai toiseen eläimeen tarttuvaa tautia.</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Hylätty <i>ante mortem</i> - tarkastuksessa <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, sika, lammas, vuohi, hevonen)</i>	13	Koodilla kirjataan <i>ante mortem</i> - tarkastuksessa hylätyt eläimet.	Kun eläin on hylätty <i>ante mortem</i> - tarkastuksessa ja lopetettu, niin tämä <i>ante mortem</i> - päätös on lihantarkastuspäätös. Navetassa lopetetuille <i>ante mortem</i> -hylätyille eläimille tehdään raadonavaus. Täsmäntävä tieto hylkäyssiystä tulee ilmoittaa. Navetassa lopetetuista eläimistä tehdään lihantarkastuspäätös vain, jos <i>ante mortem</i> - tarkastus on tehty.	Merkitykselliset tiedot, kuten raadonavauspöytäkirja tai vastaava tieto on toimitettava eläimen omistajalle. <i>Ante mortem</i> - tarkastuksen perusteella hylätyt ja lopetetut eläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 mukaisesti (katso Ruokaviraston ohje ”Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittely ja valvonta elintarvikealan laitoksissa”).	MMMa 2/2020, 5 §: Virkaeläinlääkäri on tehtävä raadonavaus eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä lopetetuille eläimille, jos niissä epäillään eläimestä ihmiseen tai toiseen eläimeen tarttuvaa tautia.
ELÄINTAUDIT / TAUTIEPÄILY					
(Eläin)tautiepäily	14	Koodia voidaan käyttää sekä <i>ante mortem</i> - että <i>post mortem</i> - tarkastuksen yhteydessä. Tautiepäily: Koodia käytetään, kun eläimellä epäillään <i>ante mortem</i> - tarkastuksen yhteydessä yleistynyttä tautia, joka voi tarttua eläimiin tai ihmisiin lihan käsittelyn tai syönnin välityksellä. Eläimellä	Ruho ja elimet hylätään <i>ante mortem</i> - / <i>post mortem</i> - tarkastuksessa, jos kysymyksessä on (eläin)tautiepäily. Eläintautidiagnoosi (vastustettavat, ilmoitettavat ja muut eläintaudit) varmistetaan laboratoriossa, mutta lihantarkastuspäätös voidaan tehdä	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus Aluehallintoviraston läänineläinlääkäri ohjaa alueellaan eläintautiepäilyn käsittelyä saatuaan tiedon tapauksesta. Teurastamon valmiussuunnitelmassa on oltava kuvaus	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta e ja f Huomioi määritellyt erityiset vaarat: (EU) 2019/627, artikkelat 29-36 Lisäksi (EU) 2019/627, artikla 45, kohta u

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		<p>ilmenee systeemisen sairauden kliinisiä oireita. Tietoa ei ole välttämättä voitu ilmoittaa elintarvikeketjutiedoissa.</p> <p>Eläintautiepäily: Koodilla ilmoitetaan <i>ante mortem</i>- tai <i>post mortem</i> -tarkastuksessa todettu epäily vastustettavasta, ilmoitettavasta ja muusta eläintaudista. Katso esimerkkejä eläintaudeista ja niiden luokittelusta yleisohjeesta.</p>	<p>makroskooppisten löydösten ja kokonaiskuvan perusteella.</p> <p>Täsmentävä tieto hylkäyssiystä, kuten laboratoriotulos, tulee myös ilmoittaa, jos tieto on saatavilla päätöstä tehtäessä.</p> <p>Trikinooosi: huomioitava erillinen lainsäädäntö ja ohjeistus varmistuksesta ja ilmoittamisesta.</p> <p>Kystikerkoosi: huomioitava erillinen lainsäädäntö ja ohjeistus varmistuksesta ja ilmoittamisesta.</p> <p>Leukoosi: Ruho ja elimet hylätään, kun epäillään tarttuvaa leukoosia. Leukoosi ilmoitetaan myös koodilla 32 "kasvain/kasvaimia".</p>	<p>eläintauteihin ja eläintautiepäilyihin varautumisesta sekä kyseisen teurastamon vastuuhenkilöiden yhteystiedot.</p> <p>Epäiltäessä naudan tarttuvaa leukoosia lähetetään verinäyte sekä kudospäily esim. 10 % formaliinissa tutkittavaksi Ruokavirastoon. Lihantarkastuspäätös voidaan kuitenkin tehdä makroskooppisen kuvan perusteella.</p>	<p>TSE-taudit (EU) 2019/627, artikla 29, kohta 1 ja 2</p> <p>Kystikerkoosi (EU) 2019/627, artikla 30, kohta 2</p> <p>Trikinooosi (EU) 2019/627, artikla 31, kohta 2</p> <p>Räkätauti (EU) 2019/627, artikla 32, kohta 3</p> <p>Tuberkuloosi (EU) 2019/627, artikla 33, kohta 2</p> <p>Luomistauti (EU) 2019/627, artikla 34, kohta 2</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
YLEISET HYLKÄYSSYYT					
Puutteellinen ante mortem- tai post mortem -tarkastus	20	<p>Eläimelle ei ole tehty asianmukaista <i>ante mortem</i> -tarkastusta ja eläin on teurastettu.</p> <p>Esimerkiksi kaikkia vaadittuja ruhon osia ei ole voitu tarkastaa <i>post mortem</i> -tarkastuksessa.</p> <p>Pienteurastamossa tai riistan käsittelylaitoksessa <i>post mortem</i> -tarkastusta ei ole tehty 24 tunnin sisällä teurastuksesta.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään <i>post mortem</i> -tarkastuksessa.</p>		<p><i>Ante mortem:</i> (EU) 2019/627, artikla 45, kohta a</p> <p>Tarhattu riista, huomioi MMMa 2/2020, 8 §</p> <p><i>Post mortem:</i> (EU) 2019/627, artikla 45, kohta b</p> <p>MMMa 2/2020, 9 §, 1 mom. kohta a</p> <p>(EU) 2019/627 artikla 13, kohta 1</p>
Yleisinfektio	21	<p>Yleistynyt tauti tai yleisinfektio, joka aiheuttaa tulehdusmuutoksia eri puolilla elimistöä.</p> <p>Merkkejä yleisinfektiosta voivat olla verentungos ruhossa ja/tai elimissä, pistemäisiä verenvuotoja herakalvoilla, tulehduspesäkkeitä eri elimissä, tulehduseritettä elinten pinnalla sekä</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään lihan-tarkastuksessa.</p> <p>Yleisinfektio merkitään lihantarkastuksessa aina erikseen muun löydöksen lisäksi pääasiallisena hylkäyssyyntä, jos havaitaan merkkejä yleisinfektiosta.</p>	<p>Tarvittaessa suoritetaan bakteriologinen tutkimus.</p> <p>Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta f tai t</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		akuutteja infarkteja munuaisissa.	Esimerkkejä hylkäyssyistä ovat mm. yleisinfektio ja keuhkotulehdus tai yleisinfektio ja paiseita.		
Kuihtuminen, kaheksia <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	22	Kuihtunut/kahektinen eläin on lihaksistoltaan huomattavan laiha. Ihonalainen ja ruumiinontelon rasvakudos on lähes hävinnyt. Sydämen alueen (perikardium) ja putkiluiden luuytimen rasva on muuttunut vetiseksi (seroosi atrofia). Lampailla ja vuohilla päälöydös voi olla vetinen liha ja/tai seroosi atrofia.	Ruho ja elimet hylätään lihan tarkastuksessa.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos havaitaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta p
Voimakkaasti laihtunut	23	Tähän merkitään lihaksistoltaan ja rasvakudokseltaan huomattavan laihat eläimet, jotka eivät ole kuitenkaan kahektisia (vrt. koodi 22).	Lihantarkastuspäätös tehdään kokonaiskuvan perusteella.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Verinen ruho	24	<p>Verisessä ruhossa veri ei ole poistunut ruhosta, vaan ruho on jäänyt verenlaskun jälkeen selvästi yleisvaikutelmaltaan ja värittään veriseksi.</p> <p>Epätäydellisestä verenlaskusta johtuva verisyys voi johtua mm. eläimen sairaustilasta tai piston epäonnistumisesta.</p>	<p>Ruhon verisyys heikentää lihan säilyvyyttä.</p> <p>Epätäydellisestä verenlaskusta johtuva voimakkaasti verinen ruho hylätään lihantarkastuksessa elimineen.</p>		<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o</p>
Jäämä tai vierasaine	25	<p>1. Lääkejäämät: Mikrobilääkkeen varoajan aikana voidaan tuoda teurastettavaksi vain eläin, joka on hätäteurastettu onnettomuuteen joutumisen takia ja eläintä ei ole voitu kuljettaa teurastamoon hyvinvointiin liittyvistä syistä. Jos hätäteurastettu eläin on teurastettu eläimelle annetun lääkkeen varoajan aikana, on osoitettava tutkimusten perusteella, että lääkejäämiä ei ole yli sallittujen enimmäismäärien. Muussa tapauksessa ruho ja elimet hylätään.</p>	<p>1. Lääkkeen varoaika tai mikrobilääkejäämät: Ruho ja elimet hylätään, jos todetaan, että eläin on teurastettu lääkkeen varoajan aikana tai hätäteurastetun eläimen ollessa kyseessä tutkimuksen perusteella lääkkeen raja-arvot ylittyvät. Varmistus: Ruokavirasto Jos on osoitettu mikrobiologisella menetelmällä, että eläimen liha sisältää mikrobilääkejäämiä, tehdään tarvittaessa lisätutkimuksia Ruokavirastossa ennen päätöksentekoa. Useimmissa tapauksissa ruhon ja</p>		<p>1. Lääkejäämät: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i</p> <p>Eläin on teurastettu eläimelle annetun lääkkeen varoajan aikana, poikkeuksia MMMa 2/2020, 9 §, 1 mom. kohta b ja 2 mom. Asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen III, jakson I, luvun VI kohtien 1 ja 7 mukainen hätäteurastettu eläin.</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		<p>Koodia käytetään myös silloin, kun havaitaan injektiojälkiä, joiden perusteella epäillään lihan sisältävän mikrobilääkejäämiä. Ruho tutkittava lääkejäämien varalta.</p> <p>Koodia käytetään, jos epäillään, että eläimen liha voi sisältää:</p> <p>2. Torjunta-aineita, raskasmetalleja yms. yli raja-arvojen.</p> <p>3. Kiellettyjen aineiden jäämiä tai liha on peräisin eläimestä, jota on hoidettu kielletyillä aineilla.</p>	<p>elimet voi hylätä jo ensimmäisen mikrobiologisen tuloksen perusteella.</p> <p>2. Torjunta-aineet, raskasmetallit yms.: Ruho ja elimet hylätään raja-arvojen ylittymisen perusteella. Varmistus: Ruokavirasto</p> <p>3. Kiellettyjen aineiden jäämät tai eläintä hoidettu kielletyillä aineilla: Tieto eläimen lääkityksestä on peruste kokoruhohylkäykseen, koska lääkkeen käyttö on kielletty.</p> <p>Muut syyt: Dekontaminoivilla aineilla käsitellyt osat hylätään.</p> <p>Ionisoiva tai UV-säteily, radioaktiivisuus: Koko ruho hylätään, koska säteilykäsittelyn rajoittumista tiettyihin ruhon osiin ei voida arvioida lihantarkastuksessa.</p>		<p>2. Torjunta-aineita, raskasmetalleja yms. (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i</p> <p>3. Kiellettyjen aineiden jäämät tai eläintä hoidettu kielletyillä aineilla (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i</p> <p>Muut syyt: Dekontaminoivat aineet: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta k</p> <p>Ionisoiva tai UV-säteily: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta l</p> <p>Radioaktiivisuus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta n</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Vierasesine	26	<p>Käytetään vierasesinelöydöksen tai vierasesineen aiheuttamien muutosten yhteydessä tarkentavana koodina.</p> <p>Esimerkkinä vierasesine, ”naula”, ruuansulatuskanavassa tai vierasesine hengitysteissä.</p> <p>Riistaeläimillä metsästyksessä käytettyä materiaalia (hauleja tms.) sisältävää lihaa ei tarvitse hylätä, jos lihassa ei havaita muita muutoksia.</p>	<p>Muuttuneet osat hylätään.</p> <p>Täsmentävä tieto löydöksestä ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan.</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta m
Vieras väri Lisäkoodeja: - ikterus 271 - melanoosi 272	27	<p>Yleinen, laaja värinmuutos ruuhossa ja yleensä elimissä. Esimerkkinä ikterus, jossa keltaisuus on voimakasta, lähes oranssia. Erotettava mm. naudalla ruokinnallisista syistä johtuvasta keltaisuudesta.</p> <p>Muita värimuutoksia ovat mm. yleinen melanoosi tai myrkytyksen aiheuttama värinmuutos esim. hiilimonoksidi (CO) (lohempunainen) tai nitraatti (ruskea).</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos värimuutos on laaja ja selkeä. Jos värimuutos rajoittuu elimiin, on silti huomioitava systeemisen sairauden mahdollisuus.</p> <p>Täsmentävä tieto löydöksestä ilmoitetaan tarvittaessa.</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		Porfyriassa usein näkyvissä luiden ja hampaiden värjäytymisen ruskehtavaksi.			
Vieras haju	28	Vieras haju voi olla aistinvaraisesti voimakas tai selvästi havaittava, esimerkkinä korostunut sukupuolihaju, asetonitms. Huomioidaan, onko kyseessä karju tai salakarju. Erityisesti munuaiset tarkastetaan. Ketoosiepäilyn yhteydessä haju voi varmistua viillolla lihakseen. Maksa tarkastetaan aina.	Ruho ja elimet hylätään. Tarvittaessa haju voidaan varmistaa keittokokeen avulla. Täsmällinen tieto löydöksestä ilmoitetaan myös.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o
Anemia	29	Anemia johtuu veren erytrosyyttien lisääntyneestä tarpeesta tai alentuneesta tuotannosta. Se voi viitata myös puutteelliseen ravitsemustilaan. Aneemisen ruhon väri on hyvin vaalea, lähes valkoinen. Ruhossa limakalvot ja kudokset ovat hyvin vaaleat, jopa lähes valkoiset.	Ruho ja elimet hylätään.	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Likaantuminen Lisäkoodeja: - sappi 301 - lanta 302 - mahan sisältö 303 - mätä 304 - ratarasva 305	30	Likaantumisella tarkoitetaan <i>post mortem</i> -tarkastuksessa havaittavaa, teurastuksessa eriyistä aiheutunutta likaantumista ruhossa tai elimissä. Esimerkkejä mm. kiinnikkeistä aiheutuvat likaisuudet, lanta, sappi, mahansisältö, ratarasva ja muu teurastuksessa aiheutunut likaantuminen.	Ruho ja elimet hylätään, jos likaantuminen on voimakasta. Muussa tapauksessa hylätään muuttuneet osat.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta r

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
RUUMIINONTELO, SISÄELIMET					
Paise/paiseita <i>Kuukausiyhdistelmä (sika, nauta, lammas, vuohi)</i>	31	Jos ruhossa on useita samaan alkuperään viittaavia paiseita eri puolilla ruhoa ja/tai muita tulehduksellisia muutoksia ruhossa ja elimissä, on arvioitava yleistyneen tulehduksen riski. Sama periaate koskee lihasikoja, emakoita, nautoja ja lampaita sekä vuohia.	Ruho ja elimet hylätään tai muuttuneet osat poistetaan Jos ruhossa havaitaan vain yksittäisiä paiseita, voidaan ruho tai elimet puhdistaa osahylkällä.	Huomioi sikojen sairastuvuutta koskeva ilmoitusvelvollisuus 6/EEO/2012. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (sika, nauta, lammas, vuohi), jos havaitaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o ja t
Kasvain/kasvaimia	32	Jos kyseessä on yleistynyt, malignisti käyttäytyvä kasvain, jolloin kasvainkudosta on useissa kohdin ruhoa ja muita eläimen osia, on suoritettava normaalia laajempi imusolmukkeiden tarkastus. Huom! Harmaiden hevosten (kimo) lavanalaiset lihakset ja tarvittaessa myös sisäpuoliset reisilihakset tutkitaan.	Ruho ja elimet hylätään, jos havaitaan yleistynyt, malignisti käyttäytyvä kasvain tai kasvaimia. Muuttuneet osat poistetaan, jos kasvaimet ovat rajoittuneita. Epäiltäessä tarttuvaa leukoosia hylätään ruho ja elimet. Leukoosi ilmoitetaan aina myös koodilla 14 eläintautiepäily .	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus. Epäiltäessä naudan tarttuvaa leukoosia lähetetään verinäyte sekä kudospäily esim. 10 % formaliinissa tutkittavaksi Ruokavirastoon. Lihantarkastuspäätös voidaan tehdä kuitenkin makroskooppisen kuvan perusteella.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
<p>Keuhkotulehdus</p> <p><i>Kuukausiyhdistelmä (sika, nauta)</i></p> <p>Lisäkoodeja: - porsasyskään viittaavia muutoksia 331 - <i>A. pleuropneumoniae</i> -infektioon viittaavia muutoksia 332 - emboloiva keuhkotulehdus 333 - aspiraatiopneumonia 334 - paiseinen keuhkotulehdus 335</p>	33	<p>Eläimellä voi olla keuhkoissa voimakas tulehdus ja merkkejä yleisinfektiosta tai esim. aspiraatiopneumonia.</p> <p>Löydös voi olla akuutti tai krooninen pneumonia, kapseloituneita abskesseja, nekrooseja tai krooninen pneumonia, jossa ei ole merkkejä yleisinfektiosta. Esim. epäillyt/todetut virusten, mykoplasmojen tai allergioiden aiheuttamat pneumoniat.</p> <p>Kovat pesäkkeet ovat useimmiten pneumoniaa. Pehmeät verenpurkaumat ovat mahdollisesti seurausta teurastuksesta.</p> <p>Erikseen huomioitavat löydökset (ilmoitettavat eläintaudit):</p> <ul style="list-style-type: none"> - porsasyskään viittaavat muutokset - <i>A. pleuropneumoniae</i> -infektioon viittaavat muutokset	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos eläimellä on voimakas keuhkotulehdus ja merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Keuhkot ja muut muuttuneet osat hylätään, jos ei ole merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Tarvittaessa suoritetaan bakteriologinen tutkimus.</p> <p>Lihasiat ja emakot: Lihantarkastuslöydös kirjataan, kun muutos on halkaisijaltaan noin 2 cm tai suurempi ja/tai keuhkolohkojen kärjet tiivistyneet.</p>	<p>Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Porsasyskään viittaavia muutoksia ovat erityisesti keskenään saman tyyppiset ja pääosin symmetriset tiivistymät keuhkojen sydän- ja kärkilohkoissa. Muutoksia esiintyy useilla tai merkittävällä osalla saman teuraserän sioista.</p> <p>Kuukausiyhdistelmässä (sika, nauta) kirjataan kaikki keuhko- ja keuhkotulehdus -muutokset, sioilla myös porsasyskään viittaavat muutokset ja <i>A. pleuropneumoniae</i> -infektioon viittaavat muutokset.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Keuhkomatoja	34	Keuhkomato on sijainniltaan epätyypillisen keuhkotulehduksen aiheuttaja naudalla (<i>Dictyocaulus viviparus</i>) sekä lampaalla ja vuohella (<i>Dictyocaulus filaria</i>). Eläimen yleistila on muuttumaton.	Keuhkot ja/tai muuttuneet osat hylätään.	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus naudan keuhkomadon kohdalla.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h
Keuhkokalvontulehdus <i>Kuukausiyhdistelmä (sika, nauta)</i>	35	Keuhkokalvojen tulee olla tarkastettavissa lihantarkastuksessa. Keuhkokalvontulehdusmuutos voi sijaita keuhkojen pinnalla (pleura viscerale) tai keuhkointelon kalvolla (pleura parietale). - Naudat: Keuhkokalvontulehdus on usein sekundaarinen pneumoniale, paikallinen muutos on < 25 % pleura parietalesta	Keuhkokalvo ja muut muuttuneet osat hylätään. Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista. Keuhkokalvontulehdusmuutokset kirjataan lihantarkastuksessa löydöksen koon perusteella riippumatta sen sijaintipaikasta. - Lihasiat ja emakot: Kirjataan, kun muutoksen halkaisija keuhkokalvossa 3 cm tai suurempi, jolloin keuhkokalvo poistetaan kokonaan - Naudat: Kirjataan, kun muutos > 25% pleura parietalesta	Kirjataan kuukausiyhdistelmään (sika, nauta), jos kirjattu lihantarkastuslöydöksenä.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Sydänpussintulehdus <i>Kuukausiyhdistelmä (sika)</i>	36	<p>Traumaattinen sydänpussintulehdus voi olla nekroottinen tai märkäinen tulehdus, jossa on runsaasti tulehduseritettä ja voimakkaita verenkiertohäiriöitä.</p> <p>Akuutissa sydänpussintulehduksessa voi olla merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Traumaattinen ja muut sydänpussintulehdukset ilmoitetaan samalla koodilla.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Sydän ja muut muuttuneet osat hylätään, jos ruhossa ei ole merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Keittokoe ja tarvittaessa bakteriologinen tutkimus. Tarvittaessa viljely myös sikaruusun varalta.</p>	<p>Kirjataan kuukausiyhdistelmään (sika), jos havaitaan lihantarkastuksessa.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t</p>
Sydänläppätulehdus	37	<p>Fibrinopurulentti tulehdus, jonka yhteydessä sydänläpissä esiintyy akuutteja embolisia abskesseja, infarkteja tai muita verenkiertohäiriöitä tai muita yleisinfektion merkkejä. Huomioitava sikaruusutartunnan mahdollisuus sioilla.</p> <p>Voi myös esiintyä lievemässä muodossa, jolloin merkkejä yleisinfektiosta ei ole.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta tai sikaruusuepäily.</p> <p>Sydän hylätään, jos ruhossa ei ole merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Tarvittaessa suoritetaan bakteriologinen tutkimus, mahdollisesti myös viljely sikaruusun varalta.</p>		<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Sydänvika	38	Koodia käytetään sydänlihastulehduksen, sydämen laajentuman, sydämen rakennevian (esim. reikä väliseinässä) sekä muiden tarkemmin määrittämättömien sydämen sairaustilojen yhteydessä sekä mm. vena cavan tromboosin yhteydessä naudalla.	Sydän ja muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole. Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista. Sydänvian vuoksi verenlasku voi jäädä heikoksi. Tarvittaessa keittokoe ja pH:n mittaaminen.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Maha- tai suolistotulehdus Lisäkoodeja: - juoksutusmahan laajentuma/kiertymä 391	39	Koodia käytetään, kun kyseessä on esimerkiksi akuutti hemorraginen, fibrinoosi tai nekrotisoiva tai muu voimakas tulehdus. Eläimellä voi olla merkkejä yleisinfektioista. Tulehdus voi olla krooninen ilman, että yleistilassa olisi laihtumista tai muita muutoksia. Mahahaava on gastriitin, mahatulehduksen, vakavampi muoto. Siihen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. ruokinta ja stressi.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole. Tarvittaessa suoritetaan keittokoe.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Vatsakalvontulehdus	40	Vatsakalvontulehdus, peritoniitti, voi olla akuutti yleistynyt tulehdus, jossa on merkkejä yleisinfektiosta tai rajoittunut paikallinen tulehdus.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta. Muuttuneet osat hylätään, jos tulehdus on hyvin rajoittunut, fibrinoosi peritoniitti, jossa havaitaan paikallisia paiseita ja kiinnikkeitä. Tarvittaessa keittokoe ja bakteriologinen tutkimus.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Serosiitti, herakalvontulehdus	41	Maksan viskeraalikalvon pinnan fibriinisäikeinä havaittava tai hengitystietulehduksiin liittyvä löydös.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Rasvamaksa Lisäkoodeja: - maksarappeuma 421	42	Maksa on väriltään kellertävä tai keltainen ja koostumukseltaan haurastunut ja mureneva. Pitkälle edenneessä tapauksessa puhutaan maksarappeumasta, jolloin maksa on muodoltaan pyöristynyt ja kirjava.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa havaitaan muutoksia yleistilassa. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleistilan muutoksesta ei ole. Tarvittaessa keittokoe.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		Patologisen rasvoittumisen (rasvarappeuma) yhteydessä havaitaan yleensä yleistilan muutoksia, koska rappeutuma on usein krooninen (laihtuminen, vieras haju ja mahdollisesti vieras väri: ruskea väri methemoglobinemiassa ja keltainen ikteruksessa).			
Maksapaiseita	43	Tuoreet emboliset abskessit ja/tai infarktit tai lukuisia pieniä nekrooseja ja merkkejä yleisinfektiosta. Abskessit voivat myös olla hyvin kapseloituneita tai kyseessä voi olla ns. sahanpurumaksa, jolloin eläimen yleistila on muuttumaton.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Mm. maksa hylätään, jos maksassa on epätarkkarajaisia vaaletta pesäkkeitä.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Suolinkaisvaurioita (maksassa) <i>Kuukausiyhdistelmä (sika)</i>	44	Suolinkaisvauriot kirjataan, jos maksa hylätään.	Lihasiat ja emakot: Maksa puhdistetaan 2-5 viillolla, jos mahdollista. Jos maksasta näin joudutaan hylkäämään yli 1/3, se hylätään kokonaan.	Kirjataan kuukausiyhdistelmään (sika), jos maksa hylätään lihan tarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Distomatoosi (iso maksamato) <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	45	<i>Fasciola hepatica</i> . Esiintyy nautoilla ja pienillä märehijöillä. Iso maksamato aiheuttaa sappiteiden paksuuntumista ja kalkkeumaa.	Hylätään maksa, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos havaitaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h
Pieni maksamato <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta lammas, vuohi)</i>	46	<i>Dicrocoelium dendriticum</i> . Pieni maksamato aiheuttaa harvoin kliinisiä oireita.	Hylätään maksa, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.	Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos havaitaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h
Muu syy, maksa Lisäkoodeja tarvittaessa	47	Tähän kirjataan ne maksassa esiintyvät muutokset, joilla ei ole omaa koodia. Esimerkiksi sappitietulehdus (cholangiitti), sappikivet ja arpi-kudos maksassa, staasimaksa, maksafibroosi ja maksakirroosi sekä muut toksiset muutokset ilmoitetaan tällä koodilla. Myös verisuonilaajentumat, telean-giektasia, kirjataan tällä koodilla.	Maksa ja tarvittaessa muut muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Tarvittaessa keittokoe.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t MMM 2/2020, 9 §, kohdat a, b, c: Elimet on hylättävä seuraavissa tapauksissa: a) hevoseläinten maksa ja munuaiset; b) yli neljävuotiaiden nautojen munuaiset; c) yli vuoden ikäisten luonnonvaraisten hirvieläinten maksa ja munuaiset ja luonnonvaraisten jämsäeläinten munuaiset.

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
					Asetuksen (EU) 2019/627, artikla 45, kohdan j perusteella maksa ja munuaiset on hylättävä yli 2 vuoden ikäisiltä eläimiltä, jotka ovat peräisin alueilta, joilla on direktiivin 96/23/EY 5 artiklan mukaisesti hyväksytyjä suunnitelmia toteutettaessa todettu esiintyvän yleisesti raskasmetalleja ympäristössä.
Utarevika Lisäkoodeja: - utaretulehdus 481	48	Utarevikana voidaan kirjata mm. utaretulehdus, utareen revähdyks ja vedinviat. Utaretulehdus voi olla septinen, voimakas, akuutti, purulentti tai gangrenoosi ja eläimessä on merkkejä yleisinfektiosta Eläimen yleistila ei ole yleensä muuttunut, jos tulehdus on krooninen, katarraalinen, purulentti tai abskedoiva.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Utaretulehduksessa tarvittaessa bakteriologinen tutkimus tai keittokoe.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Kohtutulehdus	49	<p>Kohtutulehdus voi olla akuutti voimakas purulentti, nekroottinen tai septinen ja ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Krooniseen kohtutulehdukseen voi liittyä pyometra, märkäkohtu tai maseroituneet tai muumioituneet sikiöt.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.</p> <p>Tarvittaessa suoritetaan keittokoe.</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Synnytysvaurio	50	<p>Synnytykseen liittyviä vaurioita ovat mm. dystokia, prolapsit, torsio, ruptura ja jälkeisten jääminen. Myös muut synnytyksen yhteydessä syntyneet muutokset kirjataan tällä koodilla. Kyseessä voi olla esimerkiksi vanhaa murtumaa, ruhjetta, arpikudosta.</p> <p>Tulehdusmuutoksia voivat olla mm. akuutti voimakas metriitti tai peritoniitti, jolloin esiintyy myös merkkejä yleisinfektiosta. Vähäisemmissä tulehdusmuutoksissa tulehdus on rajoittunut ja paikallinen.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.</p> <p>Tarvittaessa suoritetaan keittokoe.</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Pernan muutokset	51	<p>Pernassa havaittavat muutokset liittyvät usein systeemisiin sairauksiin. Pernan laajeneminen (splenomegalia) aiheutuu usein infektioista kuten salmonelloosi, punatauti tai afrikkalainen sikarutto. Amyloidoosi liittyy lähinnä kroonisiin pyogeenisiin infektioihin. Pernan kiertymää esiintyy varsinkin sioilla.</p> <p>Lymfosarkooma on tavallisin pernassa esiintyvistä kasvaimista ja ilmentymismuoto vaihtelee paljon. Primäärisiä kasvaimia kuten hemangiosarkoomaa esiintyy harvoin. Nau-dalla pernassa havaitaan muutoksia esimerkiksi tuberkuloosin (<i>M. bovis</i>) yhteydessä ja nau-dalla ja sialla lymfooman ja mykobakterioosin (<i>M. avium</i>, <i>M. hominisuis</i>) yhteydessä.</p> <p>Pernaruton yhteydessä perna on hyvin verentäyteinen ja sen viillospinta on hyvin verinen ja verestä pullottava.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ru-hossa on merkkejä yleisinfektio-osta.</p> <p>Perna ja muut muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole.</p> <p>Tarvittaessa keittokoe.</p>	<p>Pernaruttoa epäiltäessä on huomioitava käsittelyriski. Verinäyte, sivelynäyte objektilasilla verestä tai kudostesteestä ja elinnäyte lähetetään Ruokavirastoon tutkittavaksi. Jos eläin on teurastettu, on teurastamon puhdistettava ja desinfioitava välittömästi. Välitön ilmoitusvelvollisuus.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Munuaisen muutokset Lisäkoodeja: -hydronefroosi 521 -munuaistulehdus 522 -munuaisinfarkteja 523	52	<p>Munuaisen muutoksia ovat mm. munuaiskysta, amyloidoosi, hydronefroosi ja erilaiset munuaisten alueen tulehdukset, kuten nefriitti, pyelonefriitti ja nefroosi.</p> <p>Akuuttiin emboliseen nefriittiin ja munuaisten akuutteihin infarkteihin ja/tai pistemäisiin verenpurkaumiin voi liittyä myös yleistilan muutoksia. Ensisijainen tulehdusmuutos on tavallisesti muualla kuin munuaisissa (esim. hännänpurenta).</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.</p> <p>Tarvittaessa keittokoe.</p> <p>Munuaisen tulehdusmuutoksissa tarvittaessa bakteriologinen tutkimus, jollei hylätä jo patologistanatomisten muutosten perusteella.</p>		<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t</p> <p>MMMa 2/2020, 9 §: Elimet on hylättävä seuraavissa tapauksissa: a) hevoseläinten maksa ja munuaiset; b) yli neljävuotiaiden nautojen munuaiset; c) yli vuoden ikäisten luonnonvaraisten hirvieläinten maksa ja munuaiset ja luonnonvaraisten jämsiseläinten munuaiset.</p> <p>Asetuksen (EU) 2019/627, artikla 45, kohdan j perusteella maksa ja munuaiset on hylättävä yli 2 vuoden ikäisiltä eläimiltä, jotka ovat peräisin alueilta, joilla on direktiivin 96/23/EY 5 artiklan mukaisesti hyväksyttyjä suunnitelmia toteutettaessa todettu esiintyvän yleisesti raskasmetalleja ympäristössä.</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
LUUSTO, NIVELET, LIHAKSET, IHO					
Niveltulehdus tai nivelmuutos <i>Kuukausiyhdistelmä (sika, nauta, lammas, vuohi)</i> Lisäkoodeja: - nivelrikko 531 - niveltulehdus 532 - bursiitti 533	53	Tällä koodilla merkitään märkivät ja tulehdukselliset niveltulehdukset, bursiitit, artriitit, artroosit, ostekondroosit, periartriitit ja nivelen luutummat. Nivelen alue poistetaan kokonaan, jos nivelen alue tulehtanut ja nivelneste on sameaa tai kokkareista. Poisto on suoritettava niin, ettei nivelen sisältö saastuta lihaa.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista. Samoin, jos todetaan useita niveltulehduksia suurissa nivelissä eri puolilla ruhoa, vaikka suoranaisia yleisoireita ei havaittaisi. Muussa tapauksessa kuin edellä mainitussa muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole.	Huomioi sikojen sairastuvuutta koskeva ilmoitusvelvollisuus 6/EEO/2012. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (sika, nauta, lammas, vuohi), jos todetaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Osteomyeliitti, spondyliitti	54	Osteomyeliitti (luutulehdus) ja spondyliitti (nikamatulehdus) voivat esiintyä esimerkiksi sian hännänpurennan yhteydessä. Kyseessä voi olla akuutti hematogeeninen tulehdus ja ruhossa voi olla merkkejä yleisinfektioista tai tulehdusmuutokset voivat olla paikallisia ja rajoittuneita.	Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole. Tarvittaessa bakteriologinen tutkimus.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Luunmurtuma <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	55	Koodilla ilmoitetaan akuutit ja krooniset murtumat. Poikkeus: Kuoleman jälkeen syntyneet murtumat kirjataan teurastusvirheinä.	Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Avomurtuman yhteydessä tehdään tarvittaessa bakteriologinen tutkimus.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö. Eläinsuojeluasetus 396/1996, 39 § Kiireellisesti teurastettavat eläimet: teurastus 2 h kuluessa. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos havaitaan lihantarkastuksessa.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Akuutti ruhje <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	56	Koodilla merkitään akuutit ruhjeet ja vertymät. Akuutit ruhjeet voivat pysyä samannäköisinä niin kauan, että on vaikea määrittellä missä vaiheessa ruhje on muodostunut (tilalla juuri ennen kuljetusta, kuljetuksessa vai teurastamolla). Akuutiksi ruhjeeksi voidaan luokitella ruhjeet, joissa kudosten väri ei ole vielä alkanut muuttua keltaiseksi.	Muuttuneet ruhon ja muut eläimen osat hylätään.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos tehdään osahylkäys lihantarkastuksessa. Kuukausiyhdistelmässä kirjataan samalle riville sekä	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		Jos ihovaurio yltää syvälle lihakseen tai niveleen, se voidaan luokitella ruhjeeksi.		akuutit (55) että krooniset (56) ruhjeet ja vertymät.	
Krooninen ruhje <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta, lammas, vuohi)</i>	57	Koodilla merkitään krooniset ruhjeet ja vertymät. Kroonisiksi ruhjeiksi voidaan määritellä ruhjeet, joissa vaurioituneissa kudoksissa on havaittavissa värinmuutosta keltaiseen tai pidemmälle edenneitä muutoksia kuten märkimistä tai arpikudosta. Makuuvauriot ja -ruhjeet kirjataan koodilla 83 .	Muuttuneet ruhon ja muut eläimen osat hylätään.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö. Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta, lammas, vuohi), jos tehdään osahylkäys lihantarkastuksessa. Kuukausiyhdistelmässä kirjataan samalle riville sekä akuutit (55) että krooniset (56) ruhjeet ja vertymät.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Lihasrappeuma	58	Lihasrappeuma liittyy tuotantoeläimillä seleenin ja E-vitamiinin saantiin ja niiden tasapainoon ruokinnassa. Lihasrappeumassa lihakset ovat voimakkaan vaaleankirjavat ja kroonisissa tapauksissa sidekudosmaiset.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat. Muissa tapauksissa hylätään muuttuneet osat.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
PSE/stressiliha	59	<p>PSE-tapausten lopullinen arvostelu suoritetaan vuorokausi teurastuksen jälkeen.</p> <p>Jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat, ruhossa voi olla laajasti ödeemia.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat.</p> <p>Muissa tapauksissa hylätään muuttuneet osat.</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
DFD eli tervaliha	60	<p>Liha, jonka pH-arvo on vuorokausi teurastuksen jälkeen 6,0 tai suurempi luokitellaan tervalihaksi (dark, firm, dry).</p> <p>Esiintyy erityisesti naudan, poron ja hirven lihassa. Aiheutuu eläimen kokemasta stressistä ennen teurastusta.</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat.</p> <p>pH mitataan vuorokausi teurastuksen jälkeen.</p> <p>pH 6,1 – 6,45: - Lievä muutos - Lihan säilyvyys lievästi heikentynyt - Voidaan ohjata kuumennukseen</p> <p>pH > 6,45: - Hylätään koko ruho ja elimet</p>		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Lihastulehdus <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta)</i>	61	<p>Koodia käytetään kaikista lihas-tulehdukseksi luokiteltavista muutoksista.</p> <p>Eosinofiilinen myosiitti näkyy sinivihreänä värinä ruhon pinnalla ja voi liittyä sarcocystis- tai oncocerca-infektioon. Loissairausepäilyt ilmoitetaan lisäksi koodilla 65.</p> <p>Laboratoriossa varmistetut sarkosporidioosit (sarcocystis spp.) kirjataan koodilla 66 "sarkosporidioosi".</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat.</p> <p>Muissa tapauksissa hylätään muuttuneet osat.</p>	<p>Jos diagnoosi ei ole makroskooppinen, se varmistetaan mikroskooppitutkimuksella laboratoriossa.</p> <p>Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta), jos lihantarkastuksessa havaitaan lihastulehdus (koodi 61) tai lihaksessa loislöydöksiä tai loisepäily (koodit 65 ja 66).</p>	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
Paikallinen ihovaurio	62	<p>Paikalliset vauriot ilman yleistilan muutosta ovat rajoittuneita ja sijaitsevat jossain <i>määritetvässä</i> kohdassa ruhoa. Näitä voivat olla punoitus, ihottuma, ns. virtsa-/lantahautumat, arvet tai tuoreet, tulehtuneet tai paranevat haavat.</p> <p>Emakon lapahaavauma ja muut makuuvauriot kirjataan koodilla 82.</p>	<p>Muuttuneet osat hylätään, jos vauriot ovat paikallisia.</p> <p>Laajat ihovauriot, ks. koodi 63</p>	<p>Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö</p>	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		Lantapanssari tulee havaita jo <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa ja huomioida eläinten teurastusjärjestyksessä. Lantapanssareista käytetään koodia 11 ”erittäin likainen eläin”.			
Laaja ihovaurio	63	Laaja ihovaurio esiintyy kauttaaltaan ruhossa ja sen vuoksi sen esiintymiskohta on vaikea määrittellä. Muutos voi olla traumaattinen tai tulehtunut flegmoni, nekroosi, märkärupi, palovamma tai vastaava. Emakon lapahaavauma ja muut makuuvauriot kirjataan koodilla 82 .	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat rajoittumattomat ja ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta. Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta g ja t
LOISET, ERÄITÄ MIKROBITAUTEJA					
Kapi-epäily	64	Kapiin (<i>Sarcoptes scapiei</i>) viittaavat muutokset. Kapin aiheuttamia muutoksia ovat mm. ihon paksuuntuminen, ihon hilseily, raapimisesta aiheutuneet ihon haavaumat ja ruvet sekä karvatomat alueet.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat ja yleistila on muuttunut. Muissa tapauksissa hylätään muuttuneet osat.	Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Muihin loisiin (esim. sukkulamatoihin) liittyvät löydökset <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta)</i> Lisäkoodeja: - Oncocerca 651	65	Tällä koodilla ilmoitetaan lois-sairausedäilyt lukuun ottamatta kapia (koodi 64) ja sarkosporidioosia. Sarkosporidioosin ilmoittaminen on ohjeistettu koodin 66 "sarkosporidioosi" yhteydessä.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat voimakkaat ja laajat ja yleistila on muuttunut. Muissa tapauksissa hylätään muuttuneet osat. Kystikerkoosi-epäilyissä lähetetään aina näytteet tutkittavaksi ja diagnoosi varmistettavaksi Ruokavirastoon, vaikka lihantarkastuspäätös tehdäänkin heti.	Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta), jos lihantarkastuksessa havaitaan lihastulehdus (koodi 61) tai lihaksessa loislöydöksiä tai loisepäily (koodit 65 ja 66).	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta h
Sarkosporidioosi (Sarcocystis spp.) <i>Kuukausiyhdistelmä (nauta)</i>	66	Sarkosporidioosi havaitaan histologisesti mikroskoopilla etenkin nautojen lihaksistossa. Joskus makroskooppisia kystoja voidaan nähdä vatsan ja pallean lihaksistossa tai sydämessä ja luurankoliyhaksissa, tavallisimmin emakoilla. Tällä koodilla ilmoitetaan laboratoriossa varmistetut tapaukset. Epäilyt kirjataan koodilla 61 "lihastulehdus"	Ruho ja elimet hylätään, jos kyseessä on voimakas infektiio. Lievissä tapauksissa hylätään muuttuneet osat.	Kirjataan kuukausiyhdistelmään (nauta), jos lihantarkastuksessa havaitaan lihastulehdus (koodi 61) tai lihaksessa loisepäily tai loislöydöksiä (koodit 65 ja 66).	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta f ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Sikaruusu	67	<p>Akuutit ihomuutokset elävällä: neliömäisiä punertavia tai tummempia läiskiä ihossa.</p> <p>Yleisinfektioon viittaavia tai embolisia tulehdusmuutoksia elimistössä (kuten munuaismuutokset) tai sikaruusubakteeri osoitettu bakteriologisessa tutkimuksessa.</p> <p>Sikaruusuinfektio voi olla subakuutti tai krooninen, jossa havaitaan sydänpussintulehdus ja/tai niveltulehdus, mutta ei merkkejä yleisinfektiosta.</p>	<p>Tarvittaessa suoritetaan bakteriologinen tutkimus (lisänäytteenä on syytä viljellä munuainen tai ruhoimusolmuke).</p> <p>Vrt. sydänpussintulehdus (koodi 36), niveltulehdus (koodi 53).</p> <p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektiosta tai sikaruusubakteeri on osoitettu bakteriologisessa tutkimuksessa.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos kyseessä on krooninen sikaruusuinfektio ja merkkejä yleisinfektiosta ei ole.</p>	<p>Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta f ja t</p>
Mykobakterioosin kaltaisia muutoksia	68	<p>1) Tuberkuloosi (<i>Mycobacterium tuberculosis</i> ja <i>bovis</i>)</p> <p>2) <i>Mycobacterium avium</i> tai muut atyyppiset mykobakteerit <i>M. avium</i> -kompleksin aiheuttama infektio on yleinen siällä. Muutos muistuttaa</p>	<p>1) Ruho ja elimet hylätään. Tuberkuloosi: Välitön ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Varmistus: Ruokavirasto. Jos epäilee tuberkuloosia, tulee lähettää kudokset Ruokavirastoon varmistettavaksi.</p>	<p>Huomioi eläintautilain (441/2013) 16 § ilmoitusvelvollisuus.</p>	<p>(EU) 2019/627, artikla 45, kohta f ja t</p> <p>1) Tuberkuloosi (EU) 2019/627, artikla 33, kohta 2</p>

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
		<p>lymfoomaa tai white spot -muutosta. Siällä muutoksia on yleensä vain leuanalus- tai suolilieveimusolmukkeissa sekä mak-sassa.</p> <p>3) Paratuberkuloosi <i>Mycobacterium avium</i> spp. <i>paratuberculosis</i>, kun ei muutoksia yleistilassa – Lammas, vuohi, nauta. Muilla lajeilla harvinainen. – Elimissä makroskooppiset muutokset selvät vain naudan suolistossa.</p> <p>4) <i>Mycobacterium tuberculosis</i> complex -ryhmän tartunnat (nautatuberkuloosi) muissa eläinlajeissa kuin sorkka-eläimissä sekä muut mykobakteeritartunnat.</p>	<p>2) Ruho ja elimet hylätään, jos muutoksia on useissa elimissä, muutoksia yleistilassa tai ru-hossa on merkkejä yleisinfekti-osta. Varmistus tarvittaessa: Ruokavi-rasto</p> <p>3) Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Paratuberkuloosi: Välitön ilmoi-tusvelvollisuus. Varmistus: Ruokavirasto. Jos epäilee paratuberkuloosia, tu-lee lähettää kudokset Ruo-kavirastoon varmistettavaksi.</p> <p>4) Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Ilmoitusvelvollisuus</p>		

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Aktinobasilloosi/ aktinomykoosi -epäily	69	<p>Koodilla kirjataan aktinobasilloosiin (<i>Actinobacillus lignieresii</i>; ”puukieli”) ja aktinomykoosiin (<i>Actinomyces bovis</i>; ”sädesieni”) liittyvät paikalliset muutokset.</p> <p>Sikojen keuhkotulehduksessa epäilty <i>Actinobasillus pleuropneumoniae</i> on ohjeistettu erikseen koodin 33 ”keuhkotulehdus” -kohdalla.</p>	Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta f ja t

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
MUUT SYYT					
Muu syy Lisäkoodeja: - kehittymätön/ räätäpäle 701 - muumioita/ kuolleita sikiötä/vasikka 702 - lopputiineys 703 - kystiitti 704 - ödeemi 705	70	Muu syy -koodia käytetään silloin, kun löydökseen sopivaa koodia ei ole luettelossa. Alla on lueteltu esimerkkejä, jolloin koodia voidaan käyttää. - kehittymätön/räätäpäle - muumioita/kuolleita sikiötä/vasikka - lopputiineys - kystiitti - ödeemi - sukuelimiin liittyvät löydökset - homeen aiheuttamat sairaudet, kuten aflatoksiini- ja okratoksiinitapaukset, jotka tarkennetaan mahdollisesti laboratoriodiagnoosilla Esim. keuhkoemfyseema tai keuhkojen laajentuminen ovat usein seurauksia muista sairauksista, samoin vetinen ruho -löydöksessä taustalla on usein muu sairaus, joten ne merkitään koodilla muu syy.	Täsmentävä tieto löydöksestä ilmoitetaan myös. Tarvittaessa voidaan käyttää teurastamokohtaisia lisäkoodeja.	Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o ja t Kuolleet, kuolleena syntyneet, jne. (EU) 2019/627, artikla 45, kohta c

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
ELÄINTEN HYVINVOINTI					
Eläimen hyvinvointiin liittyvä ongelma (lisätietokoodi)	80	Tällä lisätietokoodilla kirjataan eläinten hyvinvointiin liittyvät ongelmat. Koodia käytetään muiden lihantarkastuskoodien ohella eläinten hyvinvointiongelmien esiintuomiseksi.		Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.	(EU) 2019/627, artikla 44, kohta 1-5
Hännänpurenta <i>Kuukausiyhdistelmä (sika)</i>	81	Vakava akuutti tai pitkälle edennyt hännänpurenta <ul style="list-style-type: none"> - Hännässä akuutteja/parantumattomia haavoja - Voi olla lyhentynyt ja/tai paksuuntunut	Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektiosta ei ole. Todettaessa hännänpurenta, on paiseiden (ml. keuhkopaiseet) ja niveltulehdusten esiintymiseen kiinnitettävä lihantarkastuksessa erityistä huomiota.	Huomioi sikojen sairastuvuutta koskeva ilmoitusvelvollisuus 6/EEO/2011 Kuukausiyhdistelmään (sika) kirjataan kaikki lihantarkastuksessa havaitut hännänpurentaan viittaavat muutokset.	(EU) 2019/627, artikla 44, kohta 1-5
	82	Lievä hännänpurenta <ul style="list-style-type: none"> - Ihossa lieviä vaurioita/ruhjeita - Voi olla lyhentynyt - Häntä ei paksuuntunut	Erotettava teurastusprosessissa vaurioituneet hännät, joita ei merkitä hännänpurennaksi.	Pahasti syöty kraaterinen hännänpurenta tai muu vakava hännänpurenta: Aina tehtävä päätös kuljetuskunnottomuudesta ja eläinsuojeluilmoitus AVlin. Jos tilan sikojen häntiä on typistetty, tieto typistyksestä on ilmoitettava sekä terveydenhuoltoon että läänineläinlääkärille.	

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
Lapahaavauma tai muu painevaurio <i>Kuukausiyhdistelmä (emakko)</i>	83	<p>Lhasiat ja emakot: Lapahaavauma voidaan arvostella <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa, jos eläin voidaan tunnistaa.</p> <p>Merkittävää on lapahaavauman syvyys ja muutoksen laajuus seuraavan asteikon mukaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nahan läpi menevä lapahaavauma. 2) Ihonalaiskudoksen läpi menevä lapahaavauma. 3) Laajat, tulehtuneet, luuhun asti ulottuvat lapavauriot. <p>Koodilla käytetään myös, kun todetaan makuuvaurioita tai -ruhjeita lihaksissa.</p>	<p>Eläin hylätään elävänä <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa, jos eläimellä on kliinisiä yleisinfektion oireita ja lapahaavauma.</p> <p>Ruho ja elimet hylätään, jos ruhossa on merkkejä yleisinfektioista.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos merkkejä yleisinfektioista ei ole.</p>	<p>Huomioi sikojen sairastuvuutta koskeva ilmoitusvelvollisuus 6/EEO/2012.</p> <p>Luokkaan 3 luokiteltavasta lapahaavaumasta on aina tehtävä eläinsuojeluilmoitus AVlin. Muista tapauksista ilmoitus tehdään tarvittaessa.</p> <p>Kirjataan kuukausiyhdistelmään (emakko), jos lihantarkastuksessa havaitaan vähintään nahan läpi menevä lapahaavauma.</p>	(EU) 2019/627, artikla 44, kohta 1-5
Tyrä	84	<p>Tyrä esiintyy erityisesti sioilla. Tyrä vaarantaa eläimen kuljetuskuntauisuuden. Sen vuoksi on pyrittävä varmistamaan, että tyrä ei ole aiheuttanut tarpeetonta kipua ja tuskaa eläimelle.</p> <p>Eläin, jolla on tyrä, on huomioitava teurastusjärjestyksessä.</p>	<p>Jos ruhossa ei ole merkkejä yleisinfektioista, hylätään muuttuneet osat.</p> <p>Katso myös Ruokaviraston ekstranet Pikantista eurooppalainen sikojen kuljetuskuntauisuusohje (Eläimet > Eläinten hyvinvointi > Ohjeet ja tulkinnot > Eläinten kuljetus).</p>	<p>Huomioi eläinsuojelulain (247/1996) 41 § ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Huomioi eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.</p>	(EU) 2019/627, artikla 44, kohta 1-5

Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioitavat asiat	Lainsäädäntö
ERIKOISKÄSITTELYT (lisätietokoodeja)					
Hyväksytty kuumennukseen (lisätietokoodi)	90	Koodia käytetään lisätietokoodina, kun liha määrätään kuumennettavaksi. Lisäksi tulee ilmoittaa täsmentävä syykoodi tai täsmentävä tieto (kuten ruhon pintanäytteestä todettu EHEC tai STEC-bakteeri) erityisen käsittelyvaatimuksen asettamisen perusteeksi.	Virkaeläinlääkäri voi määrätä lihan kuumennettavaksi, kun se on tarpeen elintarviketurvallisuuden takaamiseksi.		Erityiset käsittelyvaatimukset: MMM asetus 2/2020 lihantarkastuksesta, 13 § ja 14 §
Hyväksytty pakastukseen (lisätietokoodi)	91	Koodia käytetään lisätietokoodina, kun liha määrätään pakastettavaksi. Lisäksi tulee ilmoittaa täsmentävä syykoodi tai täsmentävä tieto erityisen käsittelyvaatimuksen asettamisen perusteeksi.	Virkaeläinlääkäri voi määrätä lihan pakastettavaksi, kun se on tarpeen elintarviketurvallisuuden takaamiseksi.		Erityiset käsittelyvaatimukset: MMM asetus 2/2020 lihantarkastuksesta, 13 § ja 14 §

Liite 2 Ruhojen paikkakoodit

Löydösten lisäksi lihantarkastuspäätöksessä ilmoitetaan se ruhonosa, missä löydös sijaitsee.

Ruokaviraston suositus ruhon paikkakoodeista:

etujalka/etujalat
takajalka/takajalat
sorkka/sorkat
takaneljännes
etuneljännes
lantio
etuselkä
keskiselkä
niska
paisti/kinkku
lapa
rinta, kylki, kuve
pää
nahka/pinta
puoli ruhoa
koko ruho